

KERKENBELEIDSPLAN 2026 – 2031

1. Wettelijk kader – voortaan verplicht document

Kerkenbeleidsplan wordt vanaf 1 januari 2025 een verplicht beleidsdocument.

Op 1 januari 2025 treedt het nieuwe art. 33/2 Eredienstendecreet in werking. Art. 33/2 maakt een verplichte koppeling tussen verplichte financiële meerjarenplan (MJP) en goedgekeurd kerkenbeleidsplan (KBP):

“Het meerjarenplan, ... , en eventuele wijzigingen ervan, is gebaseerd op een kerkenbeleidsplan”.

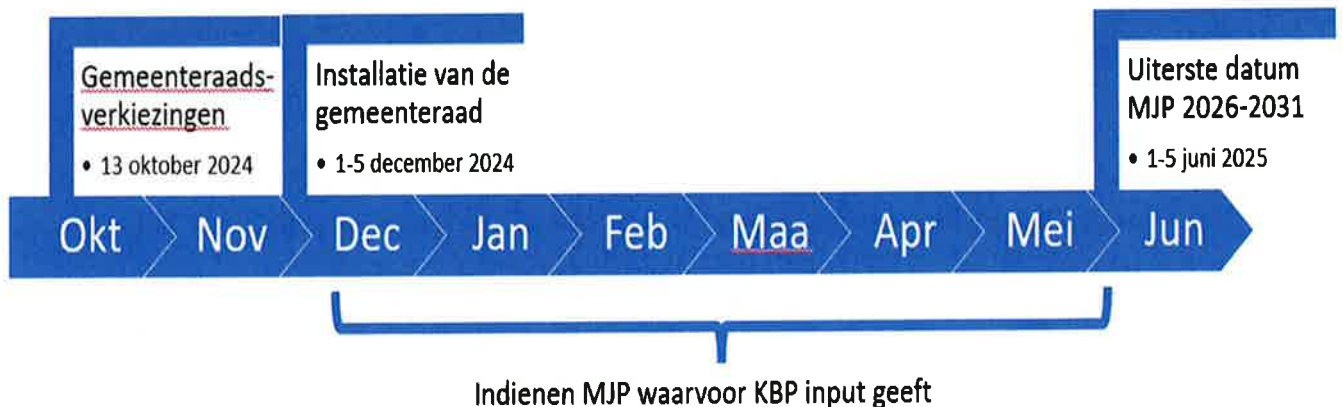
Een goedgekeurd KBP is dus niet langer een gewone voorwaarde om in aanmerking te komen voor de hoogste categorie van erfgoedpremie voor onderhoud of restauratie van het eredienstgebouw. Er vindt dus een verandering plaats van financiële stimulus naar verplichting.

2. Kerkenbeleidsplan – actueel en goedgekeurd

Actueel

KBP is “niet ouder dan zes maanden als het meerjarenplan wordt ingediend” (art. 33/2 Eredienstendecreet).

De indiening MJP 2026 – 2031 dient te gebeuren “binnen de zes maanden na de installatie van de gemeenteraad na de gehele vernieuwing van deze raad ...” (art. 41 Eredienstendecreet).

Te verwachten valt dat het de nieuwe gemeenteraad is die het KBP zal goedkeuren, waarna de kerkfabriek een MJP kan opstellen en indienen.

Goedgekeurd

KBP wordt goedgekeurd door de bisschop (representatief orgaan van de eredienst) en door de gemeente (gemeenteraad). Met aandrang wordt gevraagd dat het ontwerp van KBP eerst aan de bisschop wordt voorgelegd. Kerken dienen in de eerste plaats een kerkelijk (pastoraal) doel.

Is er geen goedgekeurd KBP wanneer MJP 2026 – 2031 wordt ingediend:

“Als dat nog niet het geval is op het ogenblik dat het meerjarenplan wordt ingediend, dan kan de gemeenteraad in het meerjarenplan investeringsuitgaven voor het gebouw van de eredienst waarvoor er geen overeenstemming bestaat over de toekomstige functie opschorten tot het ogenblik dat er een aangepast meerjarenplan wordt goedgekeurd dat wel gebaseerd is op een nieuw of herbevestigd kerkenbeleidsplan” (art. 33/2 Eredienstendecreet).

Kerkelijke voorbereiding van KBP: pastoraal plan

Aan de goedkeuring gaat een analyse van de pastorale situatie vooraf. Dit moet leiden tot de uitwerking van een pastoraal plan. Dit plan dient als basis voor de lange termijnvisie op het gebruik van de parochiekerken die opgenomen wordt in KBP.

Het pastoraal plan en KBP worden eerst voorgelegd aan de bisschop.

Pastoraal plan: per nieuwe parochie, maar met aandacht voor buurparochies. KBP bevat de lange termijnvisie op het gebruik van de kerken voor de ganse *gemeente*. Er wordt geen KBP per nieuwe parochie voorgelegd aan de gemeente.

Er zijn nu gemeenten met meerdere nieuwe parochies en door de toekomstige fusies van gemeenten (1 januari 2025) zal dit aantal toenemen.

Toekomstige fusies: Wachtebeke-Lochristi, Moerbeke-Lokeren, Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht, Nazareth-De Pinte, Melle- Merelbeke.

Gevolg van de samenvoeging van gemeenten voor het centraal kerkbestuur (CKB):

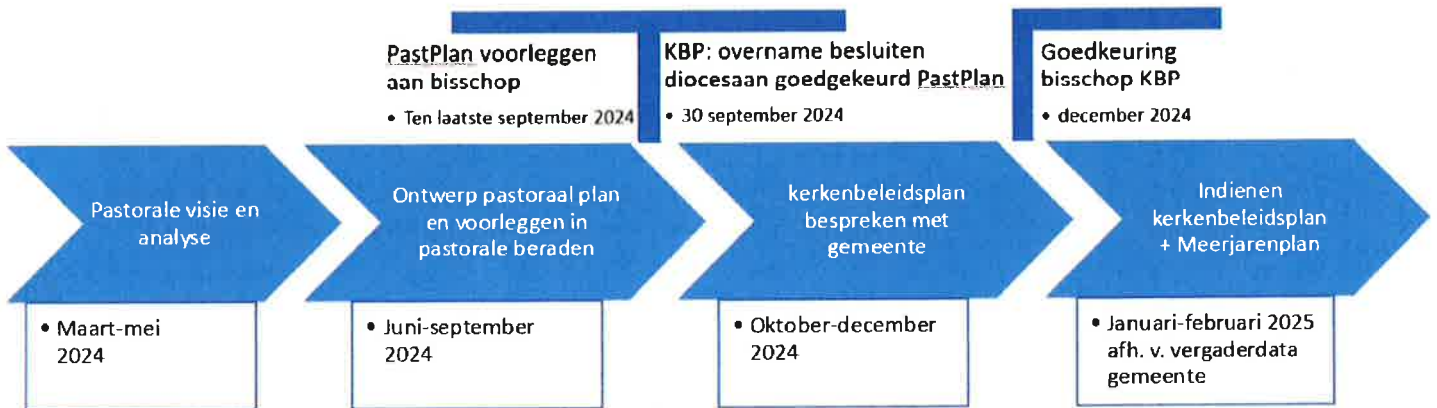
“Een samenvoeging van gemeenten maakt een einde aan het bestaan van de centrale kerkbesturen van de samengevoegde gemeenten en aan het mandaat van alle leden van die centrale kerkbesturen. In de nieuwe gemeente wordt een nieuw centraal kerkbestuur opgericht.

In het geval, vermeld in het eerste lid, is artikel 43 van het erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 van toepassing, met dien verstande dat de woorden "het te behouden bestuur van de eredienst" worden gelezen als "het nieuwe centraal kerkbestuur" en de woorden "de samengevoegde besturen van de eredienst" worden gelezen als "de centrale kerkbesturen waarvan het bestaan beëindigd wordt" (art. 25/1 Eredienstendecreet).

Oprichting van een nieuw CKB voor de gemeente na de samenvoeging: bisschop stelt bisschoppelijk vertegenwoordiger aan die de verkiezing van de leden CKB organiseert (aantal aangepast aan aantal kerkfabrieken in de gemeente – art. 26 Eredienstendereet).

Dit pastoraal overleg en de beslissing volgen een eigen tijdlijn:

Pastorale tijdslijn

Doorheen het proces zal de parochieploeg de betrokkenen informeren, consulteren, beluisteren, afstemmen en uitwisselen

Betrokkenen zijn: parochiale groepen, parochieberaden, dekenale ploegen, buurparochies, kerkraden, CKB, bisdom, gemeente

3. Inhoud kerkenbeleidsplan

Art. 33/2 Eredienstendecreet stelt vast wat de inhoud van het KBP moet zijn:

- lokaal gedragen langtermijnvisie voor alle parochiekerken op het grondgebied van de gemeente
- minstens al de volgende gegevens bevatten:
 - 1° een beschrijving van de betrokken kerken, met hun cultuurhistorische waarde, hun beschermingsstatuut en hun bouwfysische toestand;
 - 2° informatie over de eigendomstoestand;
 - 3° de situering van elke kerk in zijn ruimtelijke omgeving;
 - 4° een beschrijving van het actuele gebruik en de actuele functie van de betrokken kerken;
 - 5° een onderbouwde visie op het toekomstige gebruik en de toekomstige functie van de betrokken kerken, inclusief een plan van aanpak over de wijze waarop de toekomstige invulling (eredienst, valorisatie, medegebruik, neven- en herbestemming) kan worden gerealiseerd.

Toekomstige functie

Met valorisatie wordt bedoeld het occasioneel profaan gebruik zoals bijvoorbeeld een concert, een tentoonstelling, een voordracht, een rondleiding of een conferentie, naast het gebruik voor de rooms-katholieke eredienst, evenals het toeristisch ontsluiten van het kerkgebouw voor bezoekers buiten de uren van de eredienst.

Met medegebruik wordt bedoeld het gebruik voor religieuze activiteiten door andere geloofsgemeenschappen, naast het gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Met nevenbestemming wordt bedoeld het permanent delen van het kerkgebouw door de rooms-katholieke eredienst en een profaan gebruik.

Bij *nevenbestemming in de tijd* maken beide op andere, vaste en regelmatige, onderling vastgelegde tijdstippen gebruik van dezelfde ruimte.

Bij *nevenbestemming in de ruimte* (ook wel structurele nevenbestemming genoemd) wordt het gebouw architecturaal zodanig heringericht dat er naast de liturgische ruimte ook ruimte voorzien is die, op een permanente basis, een andere bestemming krijgt. De liturgische ruimte en de andere ruimtes zijn duurzaam bouwkundig van elkaar gescheiden, zodat beide activiteiten tegelijk en afzonderlijk van elkaar kunnen plaatsvinden zonder elkaar te hinderen.

Met herbestemming wordt bedoeld het definitief onttrekken aan de eredienst van het gebouw en de inrichting van een volledig kerkgebouw voor een nieuw gebruik.

Beschermde parochiekerken – verhoogde erfgoedpremie - valorisatie

Het Onroerend Erfgoedbesluit van 16.05.2014 in uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet (12.07.2013) werd gewijzigd op 26 januari 2024. De wijziging wordt van kracht op 1 januari 2025.

Aangezien het beschikken over een kerkenbeleidsplan een *verplichting* wordt, is de voorwaarde om te beschikken over een kerkenbeleidsplan voor *het bekomen van een verhoogde erfgoedpremie (60%) voor beschermde gebouwen bestemd voor een erkende eredienst* niet meer zinvol.

Voor beschermde monumenten bestemd voor de rooms-katholieke eredienst wordt deze voorwaarde vervangen door *de voorwaarde dat het gebouw in kwestie in het actuele kerkenbeleidsplan aangeduid is voor een ruimer gebruik dan louter de eredienst. Dit kan gaan om valorisatie, medegebruik, neven- of herbestemming.*

Men doet er dus verstandig aan om voor alle beschermde kerken een ruimer gebruik op te nemen in de lange termijnvisie. Dit stemt met de werkelijkheid overeen aangezien zo goed alle kerken minstens een gebruik kennen dat ruimer is dan enkel de eredienst of hiervoor openstaan in de toekomst.

Met actueel wordt bedoeld geldend als het kerkenbeleidsplan zoals bepaald in artikel 33/2 van het Eredienstendecreet op het ogenblik van de premieaanvraag of het indienen van een premiedossier.

4. Vorm van het kerkenbeleidsplan

Het KBP moet aan de volgende vormelijke vereisten voldoen (art. 33/2 Eredienstendecreet):

- een schriftelijk document
- goedkeuring vermelden van representatief orgaan (bisschop) en gemeente
- het kan gaan om een volledig nieuw document
- wordt er niets gewijzigd aan het bestaande KBP dan volstaat een ondertekende bevestiging van dat bestaand kerkenbeleidsplan. Dit veronderstelt dat niets gewijzigd is aan de betrokken kerken (vb: eventuele bescherming van geheel of onderdelen, bouwfysische toestand, ...) en dat de lange termijnvisie op het gebruik niet is gewijzigd
- het nieuwe KBP kan ook bestaan uit de bevestiging van het deel van het bestaande KBP dat de beschrijving van de betrokken kerken, hun cultuurhistorische waarde, hun beschermingsstatuut en hun bouwfysische toestand bevat evenals de informatie over de eigendomstoestand en de situering van elke kerk in zijn ruimtelijke omgeving, en een *nieuw deel* dat een *actualisatie* is van de lange termijnvisie op het gebruik van de kerken.

5

Nuttige informatie:

Platform Toekomst Parochiekerken – samenwerking van VVSG en Parcum

toekomstparochiekerken.be

**Platform Toekomst
Parochiekerken**

PARCUM vvsg

